

श्रुण नि दे श

या शोध निबंधाचे काम करण्यास ज्याची प्रेरणा व मार्गदर्शन सतत लाभले ते माझे मार्गदर्शक व राज्यशास्त्राचे प्रपाठक (Reader) डॉ. ए. ए. एस. चौसाबकर यांचे श्रुण व्यक्त करण्यास शाब्दच अपूरे वाटत आहेत. त्यांचे प्रेम व सहकार्य मी आयुष्यभर विसरू शकणार नाही.

राज्यशास्त्र विभागाचे विभाग प्रमुख डॉ. के. के. कावळेकर हे आम्हा स्वार्थे स्फूर्तिस्थान होय. त्यांचे आणि विभागातील इतर प्राध्यापक डॉ. गोपाळ गुरु, प्रा. सुरेंद्र जोधळे व प्रा. वास्की रासम यांचेही मार्गदर्शन मिळाले. त्यांचा मी आभारी आहे.

या शोध निबंधाचा अभ्यास करित असताना विद्यापीठातील बं. सडेंकर ग्रंथालय, कोल्हापूर, लाल बहादूर शास्त्री कॉलेज ग्रंथालय, सातारा, यांची सुपच मदत झाली. त्याबद्दल मी या दोन्ही ग्रंथालयांच्या ग्रंथपालांचा आभारी आहे.

या शोध निबंधाचे काम मी त्वरीत पूर्ण करावे या मागे सतत प्रेरणा देणारे माझे पितृतुल्य कुलते प्रा. लक्ष्मणराव गायकवाड (तात्या) व सौ. गायकवाड, श्री. उ. भ. गायकवाड रजिस्ट्रार, लाल बहादूर शास्त्री कॉलेज, सातारा यांचा मी अत्यंत श्रुणी आहे.

या शोध निबंधासाठी ज्यांनी माझ्याशी प्रत्यक्ष चर्चा केली, मुलाखती दिल्या त्यामध्ये आमदार श्री. अभयसिंह राजेभोस्ले, श्री. दादासाहेब जगताप (माजी आमदार), श्री. एन्. ए. निकम, श्री. डी. के. पानस्कर, डॉ. गजानन कुलकर्णी, श्री. दादा आहेरराव यांचाही मी आभारी आहे.

हा शोध निबंध पूर्ण करण्यासाठी मला ही जी संधी उपलब्ध करून दिली त्याबद्दल मी श्री. स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचा तसेच प्रिंटेरी, प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांचे मी आभार मानण्यापेक्षा त्यांच्या श्रुणातच रहाणे परत करतो. तसेच लाल बहादूर शास्त्री महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य रविंद्र चिटणीस यांचेही मी आभार मानतो.

या शोध निबंधाचे काम मी लवकर पूर्ण करावे यासाठी सातत्याने पाठ पुरावा करणारे माझे चुलते श्री.पी.आर.गायक्वाड, प्रा.ए.जी.भावे, प्रा.एस.टी.शिर्गटे, श्री.सतिश सुराळे, श्री.संतराव गायक्वाड, प्रा.अविनाश पाटील, प्रा.शैब, प्रा.बाजीराव जाधव, प्रा.राजेशिर्के, प्रा.शारद शिर्डे, प्रा.एस.बी.पाटील, प्रा.एस.व्ही.कुलकर्णी, प्रा.जे.आर.धनवट, प्रा.कौबेकर, प्रा.शिर्के, प्रा.जे.एन्.साबळे, डा.आ.ह.साळ्हे, प्रा.चोगले, प्रा.एस.जी.संकपाळ, श्रीएन्.एस.खैरे, श्री.शिवाजीराव पाटील, ग्रंथपाल, प्रा.पी.एम्.साबळे व विद्यापीठातील श्री.संभाजी तौरस्कर व माझे विद्यार्थी मित्र या सर्वांचा मी आभारी आहे.

शोध निबंधाचे काम पूर्ण करण्यासाठी कोल्हापूर मुक्कामी मला ज्यांचे महत्त्वाचे सहकार्य लाभले ते माझे मित्र अड.सुरेश पवार व सौ. शौर्या पवार, श्री.विलासराव पाटील (नगर सेवक, कोल्हापूर), श्री.गायक्वाड सर व त्यांच्या कुटुंबियांनी या कार्यासाठी जे वातावरण आवश्यक अस्ते ते मला त्यांनी उपलब्ध करून दिल्याबद्दल मी त्यांचा अत्यंत ऋणी आहे. तसेच ज्यांची प्रेरणा मिळाली ते प्रा. फुले एम्.एम्. व सौ. फुले यांचाही मी आभारी आहे.

शौवटी जिवी प्रेरणा व जिच्या सहकार्यामुळे मी हे कार्य पूर्ण करू शकलो ती माझी पत्नी सौ. शकुंतला गायक्वाड हिचा ही मी ऋणी आहे. चि.कु.ज्योती, कु.आरती यांनीही काम पूर्ण करण्यास सहकार्य दिले त्याबद्दल त्यांचाही आभारी आहे. त्याच बरोबर माझ्या घरातील माझे वडिल (आन्ना) सौ. आई व इतर सर्व कुटुंबीय यांच्याही सहकार्याबद्दल मी आभारी आहे.

शोध निबंधाचे काम अत्यंत तत्परतेने पूर्ण करून देण्याचे श्रेय श्री.विष्णुपंत खाडे यांच्याकडे जाते. त्यांचा व इतर ज्यांनी या कामात सहकार्य केले त्या ज्ञात अज्ञात मित्रांचा मी पुन्हा एकदा आभारी आहे.

धन्यवाद !

कोल्हापूर
दिनांक:



प्रा. रविंद्र रा. गायक्वाड